

* Ako je pre tých, čo majú poruchu trávenia, užitočná horká palina, tak je pre všetkých nás hriešnikov užitočné znášať utrpenie. Lebo prvý liek uzdravuje a ten druhý privádza k pokániu.

* Človek, ktorý šíri intrigy a za chrptom koná zlo, je podľa Písma: „zmijou pri chodníku, čo štípe koňom kopytá“ (Gen 49,17).

* Hriech je horiacim ohňom. Keď naň neprikladáš, hasne, no keď začneš prikladať, rozhorí sa ešte viac.

* Kto chce bez modlitby a trepezivosti premôcť pokušenia, ten ich nielenže neodrazí, ale sa do nich ešte viac zamotá.

PRIJALI SVIATOSŤ KRSTU:

Eliáš Jablonka, Dávid Bakoš, Matej Kukla, Sabína Kytasová, Jakub Murín, Filip Fojtík, Gabriela Fojtíková, Emma Murínová, Nikolas Lencsés

SVIATOSŤ MANŽELSTVA:

Gabriel Jesenský - Lubomíra Hanuljaková, Dušan Križka - Mária Strakošová, Marián Drbúl - Zuzana Lysičanová, Miroslav Hořava - Lucia Hamzová

S NÁDEJOU NA VEČNÝ ODPOČINOK SME ODPREVAĎILI:

Helena Turčanová, 86 r., Erik Ilovský, 29 r., Zuzana Baloghová, 79 r., Katarína Šupíková, 65 r., Marián Adamják, 70 r., Peter Tkáčik, 66 r., Tatiana Činčarová, 48 r., Magdaléna Murínová, 77 r., Vlasta Lakatošová, 57 r., Magdaléna Kaňová, 85 r.

Prosíme Vás, porozmýšľajte, či aj Vy nemáte vlastné svedectvo, ktoré by mohlo obohatiť a napomôcť druhým na ceste k Bohu. K tomuto účelu slúži schránka časopisu Prameň, resp. e-mailová adresa: casopis.pramen@gmail.com. Požadovanú anonymitu rešpektujeme.

Vydáva Rím. kat. farnosť Martin - Sever pre vnútornú potrebu.

Adresa: Jilemnického 59, 036 01 Martin, email: mt.sever@fara.sk, web: www.fara.sk/mtsever
Vychádza ako občasník. Za teologickú a mravnú stránku zodpovedá o. Michal Masný.
Textová a grafická úprava Sephoris studio. Foto: archív CVČBT, internet

PRAMENŇ

FARNOSŤ MARTIN-SEVER

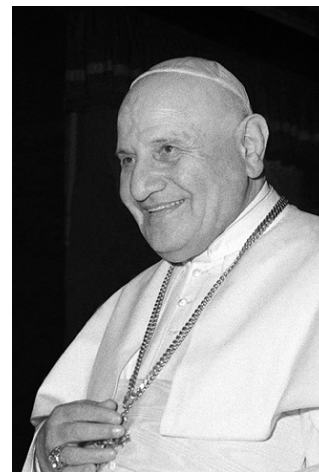
Jún 2013, ročník 13

II. Vatikánsky koncil

V rámci práve prebiehajúceho Roku viery sme vám v minulom čísle nášho časopisu priblížili dejiny koncilov v Cirkvi. Dnes chceme pokračovať a bližšie hovoriť o poslednom – II. vatikánskom. Jeho otcom, ako sme už spomenuli, bol Ján XXIII. Myšlienka zvolať koncil sa uňho zrodila spontánne a už päť dní na to oznámil svoj úmysel zhromaždeniu kardinálov. Bolo to len tri mesiace po jeho zvolení za pápeža. Povedal: „Keď ma kardináli zvolili, každý bol presvedčený, že budem len dočasným a prechodným pápežom. Ale som tu... s obrovským pracovným programom, aby som ho uskutočnil pred očami celého sveta.“

Najvyššie cirkevné authority prijali správu o koncile s rozpakmi, o to priaznivejšie ju však prijala verejnosť. Cirkvi sa naskytla šanca odpovedať na problémy moderného sveta tak, aby mu **v tom čase rozšíreného ateizmu a studenej vojny pomohla, aby sa konečne prestala schovávať pred svetom do ulity.**

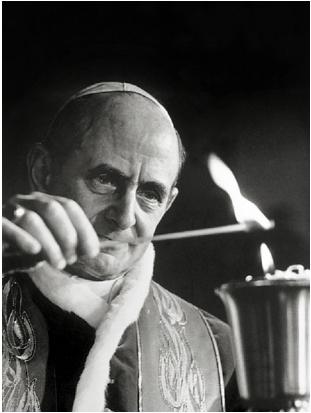
Právom sa tento koncil nazýva **koncilom ekumenickým**. Boli naň pozvaní pravoslávni i protestanti (tí boli prizvaní i na I. vatikánsky koncil, ale v tom zmysle, aby sa poslušne vrátili do Katolíckej cirkvi), anglikáni i letničari, všetci ako „bratia v Pánovi“. Každý mohol predložiť svoje postrehy a návrhy. **Viac sa hľadelo na to, čo nás s nimi spája ako na to, čo nás rozdeľuje.** II. vatikánsky koncil bol prvým koncilom v dejinách Cirkvi, ktorý nič a nikoho neodsúdil či neexkomunikoval. **„Dnes**

Ján XXIII. koncil otvoril

chce Cirkev viac používať liek milosrdenstva ako prísnosť,“ povedal Ján XXIII. vo svojej homílii pri otvorení koncilu.

Vidíme, že **Cirkev dozrela**, oproti minulým storočiam sa zmenili jej postoje k mnohým veciam. Môžeme si to prirovnať k tomu, že inak zmyšľa človek ako 16-ročný mládenec a inak ako zrelý 50-ročný muž. Nedá sa povedať, že jeho zmyšľanie v mladosti bolo nesprávne, ale časom vo svojich postojoch a pohľadoch dozrel. To vidíme aj v Cirkvi na II. vatikánskom koncile. **Jedným zo znakov zrelosti bolo uznanie úlohy laikov** (medzi nimi i žien – niečo na tú dobu revolučné), ktorí boli prizvaní na zasadnutia koncilu. Dovtedy sa nepriznávalo laikom nejaké významnejšie miesto v Cirkvi. Boli vnímaní ako ľud, o ktorý sa treba starať. Zrazu však už nebol pán farár jediným vysokoškólakom na dedine. Vzdelaných ľudí bolo okolo neho viac a mnohí vedeli mnohé veci robiť lepšie ako on. Laici sa stali kňazom partnermi.

Pavol VI. koncil ukončil

Koncil sa začal v roku 1962. Celkovo mal štyri zasadania, každý rok jedno, každé prebiehalo približne dva mesiace. V praxi to znamenalo, že v tomto čase sa účastníci koncilu stretli a poctivo pracovali. Každý deň vrátane soboty okrem nedele. Koncil bol ukončený na sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie roku 1965. V tom čase už bol pápežom Pavol VI., ktorý po celý čas sledoval, aby sa dodržiavala línia koncilu načrtnutá Jánom XXIII., usmerňoval množstvo nápadov i pnutie, ktoré medzi účastníkmi vznikalo.

Počas rokovaní sa vytvorila na koncile názorová väčšina a menšina. Každá z nich to ťahala iným smerom. A hoci na prvý pohľad ich rokovania pripomínali rokovania v parlamente, väčšina nemala úmysel len prehlasovať menšinu a presadiť si svoje. Oba tábory sa na tých rokovaníach snažili dohodnúť, a preto robili kompromisy. Iste, pokrokovejší by išli v mnohých veciach ešte ďalej, ale tí konzervatívnejší by to možno o to viac ubrzdili. **Obe skupiny sa dohodli na „strednej rýchlosti“.** Rýchlym rozhodnutím by sa možno ušetrilo veľa času, ale jednota, ktorá by sa dosiahla, by bola iba zdanlivá. Koncil sa rozhodol kráčať k jednote cez dialóg, debaty, argumentácie, uvedomujúc si, že iba takto nastolená jednota bude pevná.

II. vatikánsky koncil **dal slovo „umlčaným“**, ktorí asi desať rokov pred koncilom dostali zákaz vyučovať, prípadne boli Cirkvou odsúvaní a zaznávaní. Patrili medzi nich takí významní teológovia ako De Lubac, Rahner, Balthasar, Congar (a Ratzinger k tomu tiež nemal ďaleko). Nakoľko to však boli ľudia poväčšine hlbokej viery, rešpektovali zákaz v zmysle pavlovského „milujúcim Boha všetko slúži na dobré“, aj keď im iste nebolo ľahko. **Keď v konclovej aule prehovorili, vieme si predstaviť, že nehovorili do vetra po toľkých rokoch mlčania, uvažovania, štúdia a modlitby.** Zdá sa, že to boli práve oni, ktorí nedovolili, aby bol koncil iba metodickým a didaktickým, ale ho urobili i hlboko teologickým.

vďaka koncilu Katolícka i Pravoslávna cirkev obojstranne odvolali vzájomný trest exkomunikácie z roku 1054

Líniu koncilu naznačujú i prvé vety jednej z konštitúcií: „Svetlom národov je Kristus. Preto tento posvätný koncil zhromaždený v Duchu Svätom veľmi túži ohlasovaním evanjelia každému stvoreniu osvietiť ľudí Kristovým jasom, ktorý žiari na tvári Cirkvi.“ Sú to slová vyslovené v čase, keď človek strácal istoty, o ktoré sa chcel oprieť. **Prečítajte si tieto dve vety viackrát a pochopíte, že je v nich kus programu i viera, že Cirkev je ešte schopná v sile Ducha Svätého prehovárať k súčasnému svetu.**

V súvislosti s použitím obrazu svetla je veľavravné prirovnanie Cirkvi k Mojžišovi, ktorý dostal od Boha na hore Sinaj Desatoro a keď z hory zostupoval, tvár mu žiarila. No tá žiara bola taká silná, že ľud sa Mojžiša bál. On mal pre nich posolstvo od Boha, program, ako prejsť do zaslúbenej zeme, a oni pred ním utekajú. Cirkev si na II. vatikánskom koncile uvedomila, že sa nachádza v podobnej situácii. Má pre svet svetlo, východisko, ale svet sa jej bojí, nedôveruje jej, lebo pôsobí naň ako čudáčka.

Veríme, že darčeka pripravené v rámci Dňa matiek sa aj páčili

- ♦ V týždni od 15. – 19. apríla bola v našom centre prístupná putovná výstava sv. Cyrila a Metoda zo Žilinskej diecézy.
- ♦ V poslednú aprílovú sobotu 27. 4. sa v priestoroch nášho centra uskutočnil seminár s názvom “Robiť ťažké veci” pod vedením sestry Františky Čáčkovej OSF.
- ♦ V sobotu 8.mája bolo venované popoludnie výrobu originálneho darčeka ku Dňu matiek.
- ♦ Druhý májový víkend strávili animátori pod vedením sr. Kristíny v Helpe pri príprave programu na letný pobytový tábor.
- ♦ Osem dobrovoľníkov z Centra zastupovalo v sobotu 18. mája 2013 na Divadelnom námestí v Martine naše CVČ Božej tváre počas Bambiriady.
- ♦ 26. mája prijalo sviatosť Prvého svätého prijímania 48 detí z rôznych ZŠ.

Dôležité informácie na leto:

- ♦ Počas tohtoročných letných prázdnin organizujeme dva tábory a to: pobytový tábor v termíne 29. 7. - 3. 8. v Helpe na Horehroní pod názvom „U Dobrého pastiera“ a denný tábor v termíne 12. – 16. 8. 2013 s názvom „Svet fantázie“. Poplatok za tábor treba uhradiť do 25. júna!
- ♦ Okrem táborov pre deti plánujeme dva jednodňové výlety do Čiech určené pre všetky vekové kategórie od detí až po starých rodičov a to: 17. 7. na Výstavu Miniuni do Ostravy a 24. 7. na Zámok a Zoo Lešná pri Zlíne. Prihlásiť sa a zaplatiť treba do 25. júna!
- ♦ Počas letných prázdnin nebude centrum otvorené po celý deň (z dôvodu nízkeho počtu zamestnancov a potreby čerpania dovoleniek). Presný rozpis otváracích hodín bude upravovaný každý týždeň podľa okolností a uverejnený na nástenkách i na našej web-stránke.
- ♦ Podľa novej legislatívy od septembra rodič má možnosť čestným vyhlásením určiť, ktorému centru chce dať dotáciu (len jedno centrum v obci môže dostať dotáciu na dieťa od 5 – 15 rokov, s trvalým pobytom v obci a prihlásené do 15. 9.) a za dieťa bez dotácie bude musieť uhradiť školné v plnej výške – preto môže dôjsť k zvýšeniu poplatkov. Prihlášky na nový školský rok prijímame už teraz. Bližšie informácie môžete získať v pracovnom čase v centre.

(sestra Kristína)

MODLITBY PRI BOHOSLUŽBÁCH

V predchádzajúcich kapitolách sme hovorili o tom, aké dôležité miesto zohráva Tóra v rámci bohoslužieb a o tom, akú úctu prechováva k jej slovám celá židovská obec. Ako sme spomínali - nad správnym prednesom textov Tóry bdie *kore*. Dnes budeme venovať pozornosť ďalšej dôležitej osobe - *chazanovi*, ktorý je poverený vedením modlitieb počas bohoslužieb.

Chazan by mal byť dobrým spevákom s pekným hlasom, keďže nielen texty Tóry sa spievajú - to isté platí aj o prednášaných modlitbách. Od *chazana* sa očakáva nielen to, že všetky staré i nové melódie sú mu dôverne známe, ale i to, že je schopný ich kedykoľvek bez prípravy zaspievať. Aj židovské publikum všetky svoje melódie dôverne pozná a starostlivo si ich chráni. História ukazuje, že tieto prastaré modlitebné piesne a nápevy Židov celé stáročia spájali a držia pohromade.

Samozrejme však všetky piesne nie sú v každom kúte sveta úplne rovnaké. A aj počas bohoslužieb sa vyskytuje rada modlitieb, pre ktoré nijaký pevný nápev nejestvuje. V takom prípade má *chazan* voľnú ruku a smie ich predniesť podľa vlastného uváženia.

Židovské bohoslužby vôbec nie sú krátke. *Chazan* teda musí byť človekom neobyčajnej výdrže. Je až neuveriteľné, ako dlho vydrží *chazan* spievať takmer bez prestávky – a navyše po celý čas bohoslužby stáť. Napriek tomu sa očakáva, že jeho hlas bude znieť sviežo a príjemne. Zvlášť náročné je to počas významných židovských sviatkov, kedy bohoslužba môže trvať až štyri hodiny a po nich nasledujú ďalšie pobožnosti a vedľajšie bohoslužby. To sa však už v slávení „bohoslužobného maratónu“ striedajú väčšinou dvaja *chazani*.

Kázeň v synagóge vôbec nemusí byť a ak je zaradená, nikdy nie je chápaná ako nejaká dôležitá súčasť bohoslužby. Ak nemá synagóga vzdelaného prednášajúceho, ktorému by prítomní aj rozumeli, tak nech radšej kázeň nie je ako by mala byť nevyhovujúca.

chazan pri bohoslužbe

Čím krajšie a podmanivejšie *chazan* spieva, tým väčší zážitok z bohoslužby môže mať celá židovská obec. Niekedy je to však pre *chazana* pokušenie – viac dbať na spev ako na vedenie modlitieb. Urobiť z bohoslužby koncertné vystúpenie. Vo chvíli, keď *chazan* premení synagógu na koncertnú sálu, nie je nič v poriadku, pretože tým stráca synagóga svoj hlavný charakteristický rys. Krásny hlas a hudobné nadanie má byť len podriadené nábožnému rozjímaniu, ktoré spája človeka s Bohom.

(zdroj: Simon Philip de Vries: Židovské obrady a symboly)

Toto je veľký význam koncilu, že tak, ako sa Mojžiš snažil postupne, po krôčikoch, približovať k svojmu ľudu, toto sa rozhodla urobiť Cirkev na II. vatikánskom koncile pri odovzdávaní posolstva spásy svetu.

Prosme aj my Ducha Svätého, aby nám v tejto zvlášť náročnej dobe obnovil srdce a prehĺbil vieru, aby sme sa tak mohli stať jasným svetlom pre tento svet.

(spracované podľa prednášky o. Jozefa Možiešika, ktorá odznela v rámci Roku viery)

ZASMEJME SA S KARDINÁLOM ŠPIDLÍKOM

alebo Ekumenizmus v praxi

V lodke plviacej sa po Genezaretskom jazere sú katolícky kňaz, protestantský pastor a židovský rabín. Idú z ekumenického stretnutia a tešia sa z toho, ako si tam porozumeli.

Zrazu sa strhla na jazere búrka a oni sa rozhodnú modliť sa k Bohu tak, že budú spolu sláviť bohoslužbu. Hľadajú úkon, o ktorý by sa mohli oprieť, ktorý by ich pri slávení liturgie najviac spájali.

Rozmýšľajú, hľadajú, až sa nakoniec sa rozhodnú ...a urobia finančnú zbierku.

VEĽKÉ PRAVDY V MALÝCH PRÍBEHOCH

PRACUJ KÚSOK PO KÚSKU

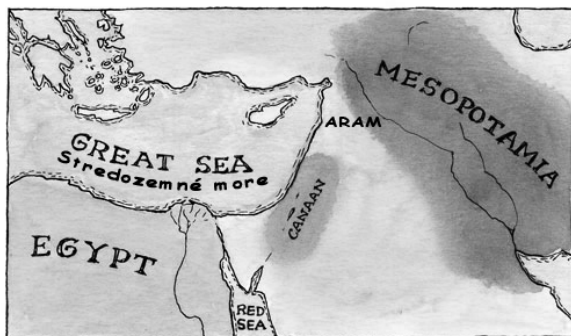
Človeku sa často stáva, že keď pozerá na množstvo a náročnosť práce, ktorú má zvládnuť, ovládne ho panika. A čím sa viac snaží hľadiť dopredu, tým viac ho strach ochromuje. Vopred ho opúšťajú sily, chvíľami by najradšej od všetkého utiekol.

Jeden príbeh hovorí o mladom mužovi, ktorý dostal za úlohu vyplieť a zúrodniť veľké pole plné bodliakov. Pri pohľade na to pole zmalomyselnel. Nemal ani silu začať, pripadalo mu, že to nemá zmysel a že to nikdy nemôže zvládnuť. Vtedy dostal od otca radu: „Obrob denne len toľko pôdy, koľko pokryje tvoje telo, keď ležiš. Kúsok po kúsku budeš tak pokračovať a nebudeš klesať na mysl.“ Syn sa riadil radou svojho otca a pole obrobil.

Podobne aj nám postačí, ak si vyprosíme ráno od Boha požehnanie pre jeden deň. Pokračovať krok za krokom, klásť jednu vec za druhou. Platí to nielen pre prácu v zamestnaní či v domácnosti, ale aj pre prácu na nás samých. Keď každý deň obrobíme malý kúsok našej duše, úplne to postačí.

Najdôležitejším pokáním je, ak si dobre vykonávame každodenné povinnosti.
(Maximilián Kolbe)

Hrdinstvo práce je v dokončení každej úlohy. (Josemaría Escrivá)

kn' znamenajú ohnúť, skloniť sa - Kanaán je teda „dolná zem“ (v porovnaní s krajinou Aram, ktorá pozostáva z hlások *rm*, označujúcich „hornú zem“.) 2/ Názov Kanaánu sa odvodzuje od hlások *kn' n* označujúcich purpurové farbivo, ktoré sa ťažilo z istého druhu mušlí pozdĺž Stredozemného mora.

V krajine (Kanaán) nastal hlad. Abram preto zostúpil do Egypta, aby tam býval ako cudzinec, lebo hlad v krajine bol krutý. (Gn12,10) Tieto slová vyznievajú ako skúška Abrahámovej viery. Hneď po usadení v zaslúbenej krajine, kde mal od Boha prisľúbené požehnanie, prežíva utrpenie hladom. Zdanlivo ide o rozpor s prisľúbeniami Boha.

Kniha Genezis spomína celkovo tri obdobia hladu, ktoré natoľko ovplyvnili život patriarchov, že museli hľadať zdroje obživy inde. Dôvodom bolo predovšetkým sucho v krajine. Umelé zavlažovanie bolo drahé, ako aj častokrát nevhodné pre rôznorodý terénny profil Palestíny. Naproti tomu v Egypte bola úrodnosť polí zabezpečovaná pravidelnými záplavami Nílu. Abramov zostup do Egypta je predobrazom budúceho odchodu Jakubových synov do egyptskej krajiny pre hlad v zaslúbenej krajine.

Starí cirkevní otcovia označujú vtedajší Egypt ako krajinu nerestí a sídlo vášní. Abram sa právom nevyspytateľnosti Egyptanov obával. Hlavne sa bál, že by sa jeho manželka Sarai mohla niektorému z nich zapáčiť, čím by si Egyptan mohol osvojovať právo zabiť ho. Aby sa Abram zachránil, požiadal Sarai, aby sa vydávala za jeho sestru. Čo vlastne ani nebolo klamstvom (Gn20,12), v prvom rade však bola Sarai Abramovou ženou. Svätý Augustín chápe Abramovo počínanie a obhajuje ho, keď hovorí: „veď by pokúšal Boha, keby sa sám vystavil nebezpečenstvu života“. Najväčšou Abramovou chybou však bolo to, že o celej tej záležitosti s Bohom vôbec nehovoril. Abramov plán bol iba plodom jeho strachu – vymysleným záchranným manévrom, ktorý sa v danom momente javil ako najlepšie riešenie. A tiež vážnym Abramovým hriechom bolo to, že samotnú Sarai vystavil nebezpečenstvu.

Pisateľ následne s iróniou zachytáva zmenu ich vzájomného vzťahu. Abram už Sarai nenazýva svojou ženou, ale len peknou ženou (Gn12,11), slovami „pre teba“ a „kvôli tebe“ (12,13) naznačuje, že Sarai považuje za príčinu svojho položenia. Abram je zahľadený na seba

ODPOVEDÁ DOMINIKÁNSKY KŇAZ JACEK SALIJ

Párkrát som sa rozprával s členmi letničnej cirkvi o viere a zdá sa mi, akoby niektorí doslova trpeli antimariánskou fóbiou. Vytýkali katolíckej cirkvi, že Máriu nazýva Pannou, i keď Písmo jasne hovorí o tom, že Ježiš mal bratov a sestry. Tiež nechápu, prečo k nej prechováme takú úctu, keďže niektoré evanjeliové texty svedčia o tom, že sám Ježiš nechcel mať s matkou nič spoločné. Za najpresvedčivejší dôkaz Ježišového odstupu od matky považujú slová z kríža, keď dokonca ani vtedy ju nenazval matkou, ale jednoducho a chladne „žena...“

Tí, ktorí nás kritizujú, že príliš vyzdvihujeme Máriinu osobu, si neuvedomujú, že je to v súlade s evanjeliom. Je to predsa evanjelium, ktoré hovorí: „blahoslavená, ktorá uverila“ (Lk1,45) a v tej istej kapitole ďalej čítame: „Hľa, od tejto chvíle blahoslaviť ma budú všetky pokolenia!“ (Lk1,48)

Zdá sa nám, že keď Ježiš počul z úst jednej ženy svätú závisť voči tej, ktorá ho porodila, akoby voči matke zaujal odmietavý postoj: „Skôr blahoslavení sú tí, ktorí počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho.“ Či však nebola Mária tou prvou, ktorá sa snažila zachovávať jeho slovo a preto jej právom prislúcha prívlastok blahoslavená?

K otázke, prečo Ježiš nazýva svoju matku tak oficiálne „žena“, teda spôsobom, ako by sme ani my vlastnú matku nikdy neoslovili? V evanjeliu má každé slovo svoj význam. Na kríži sa odohral Ježišov víťazný boj so satanom. Ten boj, ktorý Boh predpovedal satanovi na samom počiatku ľudských dejín: „Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom.“ (Gn3,15) Mária je teda tá žena, ktorej potomstvo rozdrvilo hlavu hada.

Letničarske cirkvi tvrdia, že Ježiš sa síce narodil z Panny, ale potom mala Mária s Jozefom ďalšie deti. Opierajú sa o evanjeliový výrok: „Nevolá sa jeho matka Mária a jeho bratia Jakub a Jozef, Šimon a Júda? A nie sú u nás všetky jeho sestry?“ (Lk13,55-56) Výraz „všetky jeho sestry“ evokuje predstavu, že sestry boli aspoň tri. To by znamenalo, že Mária by mala okrem Ježiša prinajmenšom sedem ďalších detí. Štyroch synov a aspoň tri dcéry. V evanjeliu sa však nachádzajú aspoň dve epizódy, ktoré vylučujú, že by mala Mária toľko detí. Keď mal Ježiš dvanásť rokov, vydala sa s Jozefom a Ježišom do Jeruzalema. To by nebolo možné, keby mala okolo seba krdel malých detí. A ani Mojžišov zákon nevyžadoval od žien s materskými povinnosťami, aby sa zúčastňovali púte do Jeruzalema.

Druhá epizóda, ktorá vylučuje, že by mala Mária viac detí, je zmienka v evanjeliu, že po Ježišovej smrti si ju Ján vzal k sebe. Či by to Ježiš žiadal, keby mala jeho matka toľko synov a dcér?

Ježišovi bratia a sestry neboli teda jeho vlastnými bratmi a sestrami, ale bratrancami a sesternicami. Hebrejčina a aramejčina má pre oba vzťahy rovnaké výrazy. Potvrďuje to aj scéna pod krížom, kde stála Ježišova matka a sestra jeho matky, Mária Kleopasova. Ako to? Dve sestry a obe Márie? To znamená, že to nemohli byť sestry rodné, ale sesternice.

Keď sa po absolvovanej liečbe vrátil domov, veľmi veľa sme sa spolu rozprávali. O minulosti, o budúcnosti. Začali sme odznovu. Dnes žijeme ako normálna rodina. Mnohým sme vyrozprávali naše svedectvo, ale nie všetky ženy dali svojim manželom šancu na návrat.

Vieme, že náš príbeh by bez Boha bolo veľmi ťažké zvládnuť. Liečený dostáva pravidlá, podľa ktorých sa musí správať, rodina dostáva pokyny, ktoré musí dodržiavať. Človek sa musí naučiť pokore toto všetko prijať. Vy aj túžite všetko dodržiavať ako máte, ale nemáte na to silu. Vydržíte síce istý čas, ale potom príde istý moment, psychický tlak, sklamanie, a vás to môže zlomiť. Alebo sa objaví nejaký „priateľ“ z minulosti a vy sa ocitnete tam, kde ste boli na začiatku. Aj preto je toľko zlyhaní a opakovane liečených. Preto sme presvedčení, že s vierou – hoci to nie je ľahké – určite je to jednoduchšie.

Zdenko: My sa netajíme s týmto našim príbehom. Žijeme vo svete, ktorý nás v mnohých smeroch pokúša a ničí, potrebujeme počuť svedectvá tých, ktorí sa v krízových situáciách nevzdali a bojovali. Ja som veľmi rád, že som dostal od manželky šancu vyhrabať sa z takej hroznej priepasti, v akej som sa nachádzal. Že som dostal príležitosť dokázať jej, že to so svojou zmenou myslím naozaj vážne. Za najsilnejší zážitok považujem moment, kedy sme sa odvážili po dlhšej dobe opäť objať.

K prekonaniu závislosti som potreboval veľmi veľa pokory. Mohol som byť „hrdina“ a ísť si svojou cestou, ale neviem, ako by som dopadol. Som rád, že je to dnes tak, ako to je. Prial by som to každému závislému.

Emília: V manželstve je veľmi dôležitá komunikácia o problémoch, ktoré prežívate, o vašich vnútorných pocitoch. Keď sa o nich rozprávate spolu, zistíte, že nie sú až také veľké ako keď ich vidíte vy sami. V dnešnej dobe často počujeme, že sa rozvádajú ľudia z dôvodu, že si už nerozumejú. Vždy treba hľadať cestu späť, ale tá ochota musí byť na oboch stranách. Keď nám Boh pomohol vyriešiť tak vážny problém, veríme, že sa to dá aj v takýchto a iných prípadoch zvládnuť. Len žiaľ, nie vždy je vo vzťahoch prítomná ochota urobiť ústupok, priznať si chybu, odpustiť. Chýbajúca pokora je príčinou rozpadu mnohých vzťahov.

(zdroj: Rádio Lumen, Kalvária nevery, spracované so súhlasom redakcie)

MAX KAŠPARŮ Z PRAXE

„Istá žena ma požiadala, aby som jej deťom predpísal lieky na spanie. Budili sa totiž v noci vždy vtedy, keď sa jej manžel vrátil opitý z krčmy domov. Až do rána potom nemohli zaspať, v škole boli počas dňa unavené a nosili domov zlé známky.

Proti ženinmu návrhu som postavil svoj protinávrh: manžela sa pokúsime dostať na protialkoholické liečenie a všetci budú spať v pokoji.

Žena odmietla. Vraj nedovolí, aby sa o otcovi jej detí hovorilo, že je alkoholik.“

Inými slovami: buriny v záhrade sa môžeme zbaviť dvojakým spôsobom: buď kosou alebo rýľom. Treba dávať prednosť tej druhej možnosti.

– v texte dominujú zámená *mňa, ja* - „**aby som pochodil dobre**“, „**mňa zabijú**“, „**moja duša**“ (Gn12,12-13) – jeho správanie je ďaleko od dôvery, ktorú mal voči Bohu pred vstupom do Egypta, keď opustil Cháran a vydal sa na cestu do neznáma. Sarai v celom príbehu mlčí.

V čase deja mohla mať Sarai okolo 65 rokov. Je čudné, že v takom veku sa Abram bojí, že by mohol o ňu prísť pre jej krásu. Preto je prekvapením, keď čítame, že sa Sarai zapáčila faraónovým dvoranom a odtiaľ sa dostala priamo do hárému faraóna. (Gn12,15) Musela to byť žena neobyčajnej krásy. Pre kresťanských cirkevných otcov je krása Sarai v kráse jej duše.

Pán však zasiahol faraóna a jeho dom ťažkými ranami pre Abramovu ženu Sarai. (Gn12,17) Svätý Ján Zlatoústý komentuje Boží zásah takto: „Božia prozretelnosť je vždy podivuhodná a prekvapujúca. Zakaždým, keď považujeme niečo za beznádejné u ľudí, Boh nám potvrdí svoju nepremožiteľnú moc.“ To preto, lebo „Boh sám je ochrancom manželstva. Preto my nemáme podliehať znechuteniu a beznádeji.“ (svätý Ambróz)

Židovské rabínske komentáre – hoci Biblia to nijako neuvádza - vidia Boží zásah v postihnutí faraóna a jeho služobníctva kožnou chorobou, ktorá zároveň zabráňovala intímnejmu spolužitiu. „Tým,“ hovoria „Boh zabezpečil, aby Saraina čistota ostala neporušená, keďže ona sa mala stať pramatkou mnohých.“

Túžba neprehrať, nesklamať, nezomrieť, nebyť postavený bokom, nestratiť získanú vážnosť a rešpekt je v každom človeku veľká. Ten sa častokrát usiluje, aby nepadol - a predsa padne, lebo tlak vonkajších okolností je prisilný.

Abram podľahol strachu. V tomto príbehu je prototypom človeka, ktorý sa snaží rozporuplným spôsobom „prekľučkovať“ cez neprijemnú situáciu. Chýba mu dôvera v Božie konanie, ale milosrdný Boh „priviera oči“ nad jeho slabosťou.

Boh má pochopenie pre slabosť a rozdvojenosť človeka. Dáva Abramovi poznať, že on je najmocnejší a že oňho sa môže oprieť v každej situácii. Pýtame sa, prečo Boh trestá faraóna, ktorý sa v príbehu ničím neprehešil a Abram, ktorý nedôveruje, ostáva Bohom chránený? Chceme súdiť ľudským súdom. Boží súd je však iný. Faraón bol v skutočnosti pyšným nemravným vladárom. Abram síce zlyhal, ale je rozdiel medzi slabosťou okamihu a celou skutočnosťou človeka.

Faraón si dal zavolať Abrama a povedal mu: „**Nuž tu je tvoja žena – vezmi (si ju) a chod!**“ (Gn12,19) Následne **faraón vydal mužom príkazy ohľadom Abrama, aby vypravovali jeho a jeho ženu so všetkým, čo mal.** (12,20) Možno to na prvý pohľad vyznieva ako pocta – byť vypravadený faraónovým služobníctvom až ku hraniciam Egypta. V skutočnosti je Abram vyhostený a sprievod slúži na to, aby mal faraón istotu, že Abram z Egypta naozaj odišiel.

Abram vystúpil z Egypta do Negevu. (Gn13,1) Podľa židovských komentárov možno jeho výstup chápať nielen v zmysle zemepisnom ako výstup z nížin Egypta na vrchy Kanaánu, ale aj v zmysle duchovnom. Z úrovne, kedy zlyhal, na úroveň, kedy opäť dôveroval Bohu. Ďalej si rabíni všimajú, že ani Adam, ani Noe sa po svojich previneniach nevrátili k svojej pôvodnej duchovnej veľkosti (Adam po jedení zo stromu, Noe po pití vína), Abram však áno.

(zdroj: Komentár k Starému Zákonu: Genesis; Jozef Ondrej Markuš: Abrahám)

Pokiaľ v našom živote neprežijeme Veľký piatok, nemôže v ňom nastať ani Veľkonočná nedeľa. Kríž je podmienkou prázdneho hrobu a trňová koruna predzvestou svätožiary.

(Fulton Sheen)

Pády i povstania, prehry i víťazstvá – všetci vieme, že ony nás budú sprevádzať celým našim životom. Svedčí o tom i nasledujúci príbeh, ktorý vyrozprávali manželka Zdenko a Emília z Popradu:

Zdenko: Tento príbeh sa začal mojím odchodom za prácou do Česka. Tam raz prišiel za mnou kamarát, ktorý mi ukázal, „ako sa dajú ľahko zarábať peniaze“. Zoznámil ma s hracími automatmi. Hoci som v bani zarábala slušne, nechal som sa naviesť. Niesol som si traumu z detstva, a potreboval som si dokázať, že svoju rodinu dokážem zabezpečiť. Automaty sa mi zdali byť dobrým prostriedkom na to, ako si k výplate prílepiť. Bol som ďaleko od rodiny, nikým som nebol kontrolovaný, ale keď som prichádzala domov a opakovane som neprinesol nič, musel som s pravdou von. Manželka striktno nariadila, aby som prácu v Česku ukončil a vrátil sa domov. Doma som sa zamestnal a na chvíľu som s automatmi prestal. V práci sme však dostávali odmeny na ruku a ja, keď som mala v ruke peniaze, o ktorých nikto doma nevedel, nevedel som odolať pokušeniu ísť hrať. Chcel som si kúpiť šťastie, vždy som veril, že tentokrát sa to podarí, a keď to nešlo, chcel som aspoň dostať naspäť to, čo som stratil. Vôbec som si nevedomoval, že to všetko je klam.

Postupne sa k tomu pridružil alkohol. Raz, keď som vynášal veci z domu a bol som pritom agresívny, manželka mi oznámila, že sa chce so mnou rozviesť. Rozvod?! Akoby som pochopil, že je to so mnou vážne. Veď už pre mňa nejstvoval reálny svet – k životu mi stačilo, aby som mala peniaze a keby som bol hoc aj zavretý mesiac v jednej tmavej miestnosti, kde len bliká a hrá automat, viac som nepotreboval. Nezaujímali ma žiadne povinnosti, moja rodina, s ľuďmi som sa nepotreboval vidieť. Keď sa mi v hlave vyjasnilo, v tom momente som si chcel siahnuť na život. Manželka ma však duchapritomne zavrela do jednej izby a včas ku mne zavolať polícia a záchranku. Po rozhovore s lekárom som súhlasil, že vyhľadám odbornú pomoc.

Konali sme rýchlo. Ešte v ten večer sme navštívili psychiatra. Dozvedel som sa, že manželka je na tom veľmi zle a musí ostať hospitalizovaná. Netúžila ma viac vidieť a jediné, čo som si vedel predstaviť ako záchranu pre náš vzťah, bolo to, že sa pôjdem liečiť. Dnes to považujem za rozhodujúci krok. Hoci mi nikto nevedel zaručiť výsledok, bol to krok k tomu, aby som zabojoval. Výhodou liečenia je, že tam nemáte k dispozícii žiadne prostriedky, žiaden kamarát vás neovplyvňuje, stále ste niečím zamestnaný, máte program. S odborníkmi môžete rozoberať vašu chorobu, vaše traumy z minulosti, vidíte príbehy podobné tomu vášmu, alkohol neovplyvňuje vaše myslenie a konanie. A máte veľa času na premýšľanie.

Emília: Vôbec som nevedela, čo je to gamblerstvo. Naivne som si myslela, že keď sa manžel vráti zo zahraničia domov, všetko sa dá do poriadku. Nič sa ale nedalo do poriadku.

Domov chodieval nad ránom, nejedol, nepil, minul všetky peniaze, ktoré pri sebe mal. A stále odo mňa žiadal ďalšie. S priateľmi sme sa snažili kadečo povymýšľať, len aby sme ho udržali doma. So svojou minimálnou mzdou som sa stala živiteľkou rodiny s dvoma

malými deťmi. Bol to neúnosný tlak na mňa. Veď môj príjem nestačil ani na zaplatenie nájomného. Peniaze som musela pred manželom schovávať a potom som si už ani sama nepamätala, kam som ich uložila. Bolo to zúfalé. Prežívala som len vďaka modlitbe. Každý deň som sa modlila, aby som len ten jeden deň dokázala prežiť. A keď som prichádzala domov z práce, už cestou som plakala, lebo som vedela, čo zasa bude. Že to nebude lepšie.

On si žil vo svojom svete – nepomáhala nič, ani krik, ani prosby – a jeho závislosť sa stále stupňovala. Tak som mu raz povedala, že sa chcem rozviesť, aby som chránila deti. Vtedy súhlasil s návštevou odborníka. Psychiatricka mu vysvetlila, aký má problém, že je závislý od automatov. Potom ho poslala von a rozprávala sa so mnou. Vysvetlila mi, že som vo veľmi ťažkej depresii a že ma musia hospitalizovať. Že musím vypnúť, ak nechcem skolabovať, že si musím úplne oddýchnuť od manžela, od problémov, nič neriešiť. Potom si dala zavolať manžela a povedala mu: „Vašej manželke odporúčam rozvod. Bude to o vás bez vás a bude to celé trvať tri minúty.“ Po tejto vete manžel súhlasil s liečením.

Prvá noc v nemocnici bola hrozná. Rozpamätala som sa, ako som sa kedysi modlila, aby naše manželstvo bolo šťastné. Ako sme sa mali radi a ako nám mnohí náš vzťah závideli. A takto to dopadlo...! Bol už pre mňa úplne iným človekom ako ktorého som si brala. Je strašné vidieť ako ten, ktorého ste milovali, sa vám stráca pred očami a vy to neviete zastaviť. A čo bude ďalej s nami, s deťmi, bez príjmu? Je to beznádej, zúfalstvo, je to hrozná!

◆ ◆ ◆

Keď som sa vrátila z nemocnice domov a spomenula som si, že mi po manželovi ostali len dlhy a lístky zo záložne, bolo mi na odpadnutie. Nemohla som ani počuť jeho meno. Bolo mi pri tom psychicky zle. Aj deti som prosila, aby svojho otca predtým nespomínali. Napriek tomu som sa za ňo modlila. Aj za deti, aj za seba a modlili sa za nás aj iní zo spoločnosti. Bola som rozhodnutá nechať mu dať šancu na nový začiatok po jeho návrate z liečenia, strašne som sa toho bála. Ale Boh mi pomaly, nenásilne dával myšlienku „veď on je sám, nemá nikoho...“ Mňa to zastavilo, veď ak bude bez najbližších, bez detí, kto sa ho ujme, kto mu poskytne oporu a šancu?

Ale ani napriek týmto myšlienkam som nedokázala s ním komunikovať. Manžel sám od seba nesmel v rámci liečby so mnou telefonovať. Asi po mesiaci manželovho liečenia mi zavolať primár. Opýtal sa ma, či by som bola ochotná s manželom hovoriť. Odpovedala som, že len natolko, nakoľko mi to moje duševné zdravie dovolí. Že keď nebudem vládť ďalej, že položím telefón. Tých telefonátov bolo počas troch mesiacov liečby pár. Počas manželovej liečby ma primár pozval na tzv. stretnutie G-klubu, ktoré prebieha počas víkendov a je určené pre rodinných príslušníkov liečených osôb. Tam sme sa viacerí rozprávali, kladli otázky a odpovedali na ne a po tomto víkende som sa rozhodla, že predsa manželovi dám šancu, aby sa vrátil domov.